

Till Minne Av Håkan Frisinger

1928-12-08 – 2021-02-28

Vår vän och kollega Håkan Frisinger har lämnat oss i sorg och saknad vid en ålder av 92 år.

– Håkan Frisinger var en person och ledare som gjorde skillnad. Genom sin livsgärning inom Volvo och Håkan Frisingers Stiftelse för Transportmedelsforskning har han bidragit stort till att stärka banden mellan svensk forskning och fordonsindustri, säger VREF:s ordförande Torbjörn Holmström.

Närmast sörjande är barnen Jonas, Anders och Malena med familjer, samt släkt och många nära vänner.

Håkan Frisinger föddes i Skövde 1928 och växte upp som en av fem söner till Anna och Anders Johansson. Anders Johansson var entreprenör och familjen hade höga ambitioner för sina pojkar. Målet var att alla skulle ta studenten. För att klara det fick de jobba vid sidan av skolan och hjälpa till med inkomsterna. Och så kom det sig Håkan Frisinger klev in i Volvos värld redan vid 14 års ålder, i motorfabriken Skövdeverkens verkstad.

1951 tog han sin civilingenjörsexamen i maskinteknik på Chalmers, som kom att förbli en viktig samlingspunkt för vänskap och gemenskap, och 1953 gifte han sig med sin livsvariga stora kärlek Annakarín (född Lindholm).

Efter studieåren återvände Håkan Frisinger till Volvo Skövdeverken, som en av fyra civilingenjörer bland anläggningens då 4000 anställda. Först som materialhanteringschef och senare som verkstadsingenjör. Det tidiga 1950-talet bjöd på kriser (Korea-kriget och Suezkrisen) som tvingade Volvo till massuppsägningar – men också på optimism och nymodigheter. Till exempel lastpallar och gaffel-truckar, som Håkan Frisinger snabbt införde.

Överingenjör Frisinger

1959 lämnade Håkan Frisinger Skövdeverken för att bli verkstadschef vid Bahco Verktygsverkstäder i Enköping. Han återkom dock till Skövdeverken redan 1960, som assistent till plats-chefen och 1963 blev han överingenjör och anläggningens produktions-tekniska chef.

1966 övergick Håkan Frisinger till Volvo Göteborg, som direktör och chef för direktions-staben Produkt- och Produktionsamordning. Han hamnade i ett mycket turbulent Volvo och här kom både hans tekniska kunskaper och personlighet väl till pass för att finna nya vägar. 1969 utökades hans ansvarsområde med chefskapet för funktionen Produkt-planering Personvagnar.

1 maj 1971 utsågs Håkan Frisinger till chef för AB Volvo, Köpingverken. Anläggningen tillverkade växellådor och verksamheten befann sig efter utdragna problem i kris. Två år senare hade den under Håkan Frisingers ledning förvandlats till ett föredöme inom koncernen. Dessutom trivdes familjen i Köping. Håkan Frisinger kunde unna sig att ta det lite lugnare och fick vara ifred från huvudkontor och intriger. "Man kunde promenera i parkerna på morgonen och smita ut genom bakhjulet klockan fyra för att spela golf – det var en härlig tid", berättade han i en längre intervju med chalméristernas "Karriär och gemenskap" år 2007.

Hem från USA till Volvo i kris

1973 genomgick Håkan Frisinger Advanced Management Program vid Harvard Business School i USA, och när han kom hem till Sverige hopades problemen inom Volvo i Göteborg – framförallt på personvagnssidan. Man delade upp företaget mellan personvagnar och den tunga sidan, men behövde också en kunnig och orädd chefsperson. Håkan Frisinger var svårövertalad, men utsågs 1978 till chef för det nybildade Volvo Personvagnar, innefattande produktutveckling och produktion, samt till ledamot i koncernledningen.

När Renault gick in som aktieägare i Volvo utsågs Håkan Frisinger till vd för Volvo Personvagnar och vid årsskiftet 1983/84 tillträdde han som vd för moderbolaget AB Volvo. Han blev ordförande i flera Volvobolag och utanför Volvo var han styrelseledamot i Atle och Iro, samt rådgivare till sin gode vän Ingvar Kamprad på Ikea.

Vinnande ledarskap

Volvo Personvagnars 1980-tal präglades av stora utvecklingsprojekt. Håkan Frisinger hade 1979 lett ett krismöte där det avgörande beslutet om den fortsatta utvecklingen av det som blev 700-serien skulle tas. Kostnaderna hade skenat och tidsplanen spruckit, men Håkan Frisinger konstaterade att det inte fanns något annat val än att gå vidare och föra projektet i mål. Hans beslut, och hur han sen ledde utvecklingen av 700-serien, fick avgörande betydelse för Volvo PV.

– Håkan Frisinger tog över ett PV-företag i ett mycket dåligt skick, det handlade om att vinna eller försvinna, säger dåvarande vd-kollegan på lastvagnssidan, Sten Langenius – som på frågan om hur han skulle beskriva Håkan Frisinger som ledare snabbt svarar:

– Håkan var "bäst i klassen" – ett begrepp som hade gällt för honom på Chalmers och som infördes i personvagnsproduktionen när han tog över ansvaret. Och det var en nödvändighet för att Volvo PV skulle komma upp på banan igen.

– Han satte höga klara mål, med stort självförtroende och osvikligt minne. Han var alltid orädd och rättvis, glad och positiv, aldrig arrogant.

Hedrande utmärkelser från Chalmers

1986 tog Håkan Frisinger emot Gustav Dalén-medaljen av Chalmerska Ingenjörsföreningen, för sina insatser inom Volvokoncernen. "Medaljen var oväntad, men det kändes väldigt nära och hedrande, som när jag blev hedersdoktor på Chalmers något år senare", berättade Håkan Frisinger i "Karriär och Gemenskap" 2007.

I motiveringen som följde med Gustav Dalén-medaljen skriver juryn: "För sina insatser som har varit av avgörande betydelse för den dramatiska kvalitets- och produktivitetsförbättring, som vände Volvo Personvagnar från förlust till nära nog exempellös vinst. Håkan Frisinger har med utgångspunkt i den enskilde medarbetaren motiverat och utbildat för högre kvalitet - ett arbete där han personligen talat med tusentals personer. Han har organiserat produktframtagning, särskilt konstruktionernas anpassning till produktion, så att precisionen i funktion, tid och kvalitet ökat. Han har också tagit initiativ till rationalisering av materialflöden, som frigjort hundratals miljoner kronor i bundet kapital. Hans nytänkande inom tillverkningsteknik och produktionsorganisation har inte minst avsett förnyelse av arbetsformer, för att möta såväl människors krav på valfrihet som produktionens krav på maximalt utnyttjande av maskiner och anläggningar."

1988 utsågs Håkan Frisinger till hedersdoktor på Chalmers, för "sitt nytänkande sätt att systematiskt förvärva ingående erfarenhet av den industriella processens alla enskildheter". Han ledde också Chalmers insamlingskampanj "Bygg en bättre framtid med Chalmers", som resulterade i nära 350 miljoner kronor och stärkte banden mellan Chalmers och näringslivet, med framgångsrika satsningar på miljö- och bioteknologiområdena.

Pensionären som kom tillbaka

Håkan Frisinger gick i pension från Volvo 1987, vid 59-års ålder. Han och Annakarin flyttade till Frankrike och senare Lausanne, och Håkan Frisinger åtog sig styrelseuppdrag inom ett antal svenska bolag, bland annat IKEA:s Ingka Group.

Tiden utanför Volvo blev dock inte särskilt lång den här gången heller. I december 1993 återkom Håkan Frisinger som styrelseledamot, när Pehr G. Gyllenhammar avgick, och 1997 ersatte han den avlidne Bert-Olof Svanholm som styrelseordförande. Först 1999, efter att ha fyllt 70 år och i huvudsak arbetat inom Volvo sedan sin civilingenjörsexamen, lämnade Håkan Frisinger ordförandeuppdraget i Volvo samt sina styrelseuppdrag i Atle och Iro.

Samma år beslutade Volvos bolagsstämma att hedra sin avgångne styrelseledamot genom att inrätta Håkan Frisingers Stiftelse för Transportmedelsforskning. Håkan Frisinger själv utsågs till hedersordförande och i övrigt var styrelsen samt det vetenskapliga rådet det samma som för Volvos övriga forsknings- och utbildningsstiftelser.

Självklar inriktning

Vetenskapliga rådet fick i uppdrag att identifiera relevanta forskningsfält inom ämnesområdet.

– Det var egentligen självklart. Håkan hade levt med transportfrågorna i stort sett hela sitt liv, både nära den industriella tillverkningen, som bolagsledare, och den sista tiden vid Volvo med hela koncernperspektivet. Och alltid med ett genuint brett intresse, säger Arne Wittlöv som var VREF:s ordförande vid den här tiden.

De första årens prisutdelningar ägde rum vid en lunch på Volvos kontor.

– Håkan var alltid mycket intresserad, uppskattade att träffa pristagarna och att fråga om och diskutera deras arbete. Han brukade också hålla ett högst personligt tal till pristagaren, oftast med en betraktelse eller anekdot ur hans långa erfarenhet. Jag tror att alla uppskattade dessa prisutdelningar. Det var intressanta samtal och högt till tak, säger Arne Wittlöv.

Varm och engagerad

Senare ändrades formerna för prisutdelningen så att pristagaren kunde ordna ett seminarium med möjlighet att bjuda in intressanta personer verksamma inom området.

– Även detta var uppskattade tillställningar och Håkan engagerade sig i varje stipendiat. Så minns jag Håkan, han var en varm person som verkligen hade intresse för andra, säger Fabienne Niklasson som är administrativ sekreterare på VREF och har haft årlig kontakt med Håkan Frisinger i samband med alla prisutdelningar sedan 2005.

– Sista gången Håkan Frisinger närvarade vid en prisutdelning var han 90 år och firades av de deltagande med blommor och hyllningar, vilket rörde honom till tårar.

Pristagaren det året var professor Jonas Sjöberg, verksam vid Chalmers.

– 2017 fick jag Håkan Frisingers pris för min transportforskning om självkörande, säkra fordon. Det var en mycket trevlig prisceremoni i slutet av maj, och Håkan var med. Det hade han inte varit under de senaste åren, men nu var han pigg och full av energi. Jag hade aldrig träffat honom förut och fick inte heller göra det igen, men ett tillfälle räckte för att ge ett bestående imponerande intryck av honom. Föredraget jag gav om min forskning var inte alls sövande för honom utan han hade både frågor och kommentarer på ett, för en forskare, mycket stimulerande sätt. Efter föredraget så sa han bara "fortsätt", "gör mer sådana saker" och det är det jag försöker göra nu. Det måste ha varit bra för Volvo med en så entusiasmerande chef, berättar Jonas Sjöberg.

Jonas Sjöberg och Håkan Frisinger

Inriktning som gjort skillnad

I VREF:s styrelseprotokoll från år 2000 kan man läsa att årets ansökningar inneburit en bekräftelse på att "stiftelsernas nya inriktning på 'Future Urban Transport' varit riktig."

"De stora städernas ständiga tillväxt på en global nivå innebär att det forskningsfält som angivits och nu successivt preciserats av stiftelserna svarar mot ett växande kunskapsbehov."

I dag – 22 år senare – har Håkan Frisinger Award delats ut vid 18 tillfällen, till 19 stipendiater. Stipendiaterna har valts utifrån en bred förståelse för transportforskningsområdet, som omfattar teknik, natur-, social- och beteendevetenskap samt humaniora, med en mångfald tematiska profiler, såsom – men inte begränsat till: fordon och bränsleteknik, transportsystem och planering, användar-/ konsumentbehov, perspektiv och beteende, miljö och klimatförändringar, transportekonomi och effektivitet. Också med en uppmuntran till tvärvetenskapliga forskningsmetoder och samarbete mellan vetenskapliga discipliner.

Det är med stor stolthet och ödmjukhet som VREF fortsätter att verka i Håkan Frisingers anda.